

Op stap

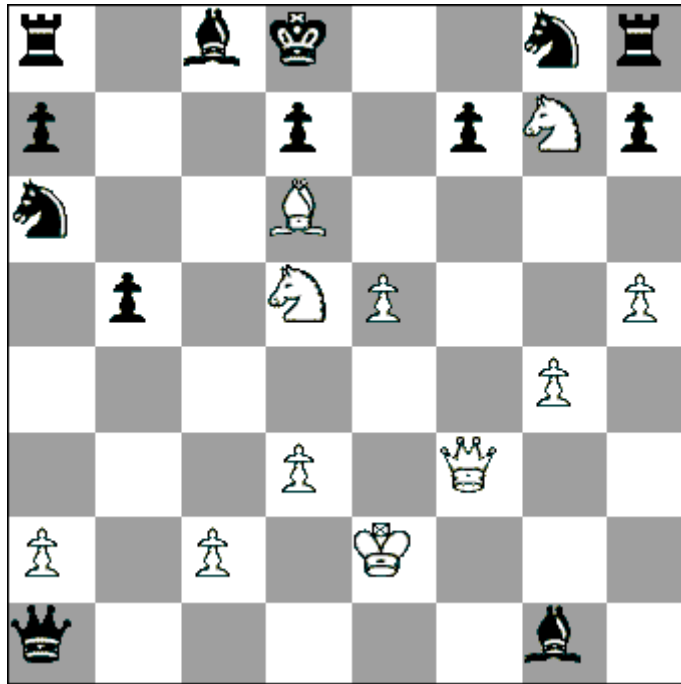
De koning is zonder twijfel het meest kwetsbare stuk van het schaakspel. Het is meestal dan ook niet aanbevelenswaardig om de koning in de openingsfase van de partij al volop aan de strijd te laten deelnemen. Dit heeft ook geen zin: de meeste stukken zullen elkaar in de opening kunnen dekken, zodat de koning weinig kan uitvoeren. Wel kan de koning steeds worden gehinderd met schaakjes of zelfs al vroeg mat worden gezet. Ondanks dit gevaar zijn er toch wel spelers die bereid zijn risico's te nemen met de veiligheid van de koning. Dit doen ze bijvoorbeeld omdat ze hopen dat de tegenstander dan een al te enthousiaste aanval zal inzetten en zichzelf in het zwaard zal storten. Het valt soms ook nogal mee met de onveilige stand van de koning. Dit nadeel kan gemakkelijk worden gecompenseerd door een betere ontwikkeling van de stukken of de beheersing van het centrum. In dat geval is de onveilige stelling van de koning slechts gezichtsbedrog. Dit is ook het punt waar een al te hongerige aanvaller zich vergist: hij denkt dat hij kan aanvallen omdat de vijandelijke verdediging is verzwakt, maar eigenlijk is zijn eigen stelling er minder goed aan toe. Ook een materiële voorsprong kan het nadeel opheffen. De speler met de slechter staande koning zal vaak een van de deze voordelen hebben, omdat de tegenstander bijna altijd enige moeite zal moeten doen om de verzwakking voor elkaar te krijgen. Daarom is het in bepaalde gevallen zaak om de eigen stelling eerst solide te ontwikkelen. Een aanval die dan volgt biedt veel betere kansen. Voor deze strategie heeft men natuurlijk wel enig geduld en stalen zenuwen nodig.

Ik verdenk sommige spelers uit vroeger tijden ervan dat ze wellicht wel uitstekende zenuwen hadden maar toch minder geduld dan de hedendaagse schakers. Ook speelden ze een stuk wilder dan tegenwoordig. Dit komt mogelijk voor een deel door de in verhouding geringe openingstheorie die er toen bestond. Men raakte hierdoor vlugger buiten de theorie en men had volop ruimte om zelf te experimenteren. Door het grillige karakter van de toenmalige stijl trok de tactisch sterkere speler vaak aan het langste eind. De voordelen van goed positiespel werden pas later door iedereen ingezien.

De speler die in de negentiende eeuw het meest bekend stond om zijn verschrikkelijke combinaties en onverschrokken aanvalsspel was de Duitser Adolf Anderssen. Over het algemeen schrok hij bij het aanvallen nergens voor terug, ook al betekende dit af en toe dat hij te weinig stukken over had om de tegenstander mat te zetten. Het resterende eindspel ging het dan meestal niet zo goed. Er volgen nu twee partijen van hem die een indruk geven van het romantische spel van toen. De eerste partij laat de mogelijke complicaties zien van het in die tijd populaire koningsgambiet. Tegenwoordig wordt deze opening niet meer zoveel gespeeld, omdat is gebleken dat zwart bij goed spel weinig te vrezen heeft. De partij laat zien wat er mis kan gaan als zwart te hard van stapel loopt. Ook de tweede partij laat de weerlegging van een te vroege aanval zien. Hier is het Anderssen die de plank mis slaat.

Anderssen-Kieseretzki

1.e4 e5 2.f4 exf4 3.Lc4 Dh4+ (Zwart raakt nu de rokade kwijt, maar de koning vindt een veilige post op f1. Tegenwoordig zou men de dame liever wat langer thuis laten.) 4.Kf1 b5 5.Lxb5 Pf6 6.Pf3 Dh6 7.d3 Ph5 8.Ph4 Dg5 9.Pf5 c6 10.Tg1 cxb5 11.g4 Pf6 12.h4 Dg6 13.h5 Dg5 14.Df3 Pg8 (Anders gaat de dame verloren.) 15.Lxf4 Df6 16.Pc3 Lc5 17.Pd5 Dxb2 18.Ld6 Dxa1+ 19.Ke2 Lxg1 20.e5 (Om de zwarte dame af te snijden.) 20...Pa6 21.Pxg7+ Kd8 (Zie diagram. Hoe geeft wit mat in twee?)

22.Df6+ Pxf6 23.Le7 mat

Anderssen-Harrwitz

1.e4 c5 2.d4 cxd4 3.Pf3 e5 4.Lc4 Dc7 5.Lb3 Lb4+ 6.c3 dxc3 7.0-0 Pf6 8.Lxf7+ Kxf7 9.Db3 d5 10.Dxb4 dxe4 11.Pg5+ Kg6 12.Pxc3 Pc6 13.Dc4 Lf5 14.f4 h6 15.Pgxe4 Pxe4 16.Pxe4 b5 17.De2 Pd4 18.Dd3 Dc6 19.Te1 Pc2 20.Ld2 Thd8 21.Df3 Lxe4 22.Txe4 Pxa1 23.fxe5 Kh7 24.Lc3 Db6+ 25.Kh1 Tf8 26.Dd3 Tad8 27.Db1 Dg6 28.h3 Tf2 29.Te1 Pc2 30.Tg1 Td3 0-1